

ГОД. XVII.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 22.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Издави за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свагда о даву сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

ГЛАВНА СКУПШТИНА

„ДРУШТВА ЗА СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ“ У НОВОМЕ САДУ 18. (30.) ЈУЛА 1892.

ИЗВЕШТАЈ УПРАВЕ О СТАЉУ И РАДЉИ СРПСКЕ НАРОДНЕ ПОЗОРИШНЕ ДРУЖИНЕ.

Славна скупштина!

Част је привременој управи поднети извештај о раду и путовању српске народне позоришне дружине од 12. јуна 1891. до 21. маја 1892.

Српска народна позоришна дружина бавила се у Руми од 12. јуна до 23. јула 1891. и за то време давала је 20 редовних представа и једну корисницу. Међу тим представама било је седам изворних дела и два за нашу позорницу прерађена комада. Г. Стеван Дескашев, оперни певач, излазио је на нашу позорницу у Руми као гост два пута, и то: у „Сеоској лопи“ и у „Радничкој побунџ“, оба пута с врло лепим успехом у сваком погледу.

Овде морамо споменути нешто, што је веома лзно утицало на рад позоришни у Руми. Г. Тоша Ђорђевић, кр. предстојник тамошњег среза, зажело је, да се приликом збора општинских поглавара из целог му подручја даде једна представа. Ту жељу прихватио је и месни позоришни одбор и позоришна управа с највећом радошћу и готовошћу, па је тако том приликом приказан „Милош Обилић“. Г. Тоша Ђорђевић предао је пре дана представе месном позоришном одбору своту од 130 фор. те је тако приход од те представе изнео 221 фор. 20 н.

Такве су појаве ретке у нас. За то нека је овде изречена срдљачна захвалност г. Тоши Ђорђевићу на својскоме заузимању за наше позориште.

Од 24. јула до 20. августа имала је позоришна дружина одмор.

Од 21. августа до 24. септембра 1891. бавила се наша позоришна дружина у Вукова-

ру. За то време давала је 17 представа, једну представу за децу и једну корисницу и појала је у цркви о служби божијој. Што је у Вуковару било сувишка од 195 фор. 64 н. може се захвалити нарочито томе, што је месни позоришни одбор згодним удешавањем репертоара знао задобити за наше позориште и људе друге народности, који су га ревностно похађали.

Из Вуковара отишла је позоришна дружина у Осек, где се бавила од 25. септембра до 29. октобра 1891. За то време приказала је позоришна дружина осамнаест комада, а међу њима пет изворних и два посрбљена дела. И овде је имала дружина корисницу. Само ревностом и својском заузимању месног позоришног одбора може се захвалити, што је дружина прошла без дефицита у Осеку, у ком број српских душа износи нешто више од 1200. Месни позоришни одбор у Осеку у допцу свом, управљеном на управни одбор, признао је с радошћу, да је дружина у свима приказаним комадима одговорила савесно задатку својем и осветлила образ и себи и народном позоришту.

Од 30. октобра 1891. до 28. јануара 1892. бавила се позоришна дружина у Новоме Саду и за то време давала је 46 представа и имала једну корисницу. Међу тим представама приказано је 17 изворних комада и 6 посрбљених дела. За време бављења позоришне дружине у Новоме Саду излазили су на нашу позорницу као гости ови чланови кр. српског народног позоришта: г. Вела Нигринова, И. Станојевић, Милош Цветић и В. Јуршићева. Вела Нигринова приказала је ове улоге: „Есмемалду“ у „Звонару богородичине цркве“, „Клару“ у „Го-

сподару од ковница“, „Грету“ у „Фаусту“ и „Наташу“ у „Нашем пријатељу Некљужеву“. Г. М. Цветић одиграо је двапут узастопце „Немању“ и г. В. Јуришићева двапут узастопце „Ану“ у „Немањи“. Г. Илија Станојевић приказао је „Пупавца“ у „Подвали“ и „Бекрића“ у „Радничкој побуни“.

У Новоме Саду научени су ови комади:
1. „Немања“, драма у 5 чинова, од Милоша Цветића. — 2. „Задужбина цара Лазара“, историјска слика у 5 чинова, с певањем, од Милорада П. Шалчанина. — 3. „Дојчин Петар“, драмски спев у 3 чина, од Милана Савића. — 4. „Челник-човек“, трагедија у 3 чина, од Г. Чикија. — 5. „Александра“, драма у 4 чина, од Р. Фоса. — 6. „Ева“, позоришна игра у 5 чинова, од Р. Фоса. — 7. „Три жене у један мах“, игала у 1. чину; и 8. „Не ће варошанку“, шаљива игра у 4 чина.

Управа кр. српског народног позоришта у Београду из љубави према нашем народном позоришту уступила је своју богату гардеробу с прибором заједно за „Немању“ и „Задужбину“ цара Лазара“. Нека јој је на тој љубави изречена и овде у скупштини јавна захвалност.

Позориште наше имало је овде у Новоме Саду незнатна дефицита од 74 фор. 96 н. То је поникло отуда, што је на пробу узето пет женских и шест мушких чланова, те су тиме издатци били знатно увећани. Да тога није било, позориште наше имало би у Новоме Саду сувишка од неколико стотина форината. Међу тим ти издатци морали су се учинити у корист набављања позоришног подмлатка.

У Новоме Саду обучавао је позоришну дружину у певању Х. Дубек, коровођа српског певачког друштва новосадског. Он је узет и за сталног коровођу позоришне дружине и као такав наступио је ту дужност своју у почетку јуна о. г. у Ст. Бечеју.

Од 29. јануара до 5. марта о. г. бавила се позоришна дружина у Сентомашу. За то време давала је 19 представа, једну представу за децу и приредила је, по жељи месног позоришног одбора, опроштајно вече. Том приликом, по жељи месног одбора позоришног, говорио је пр. управитељ А. Хадић о задатку нашег народног позоришта, певали су чланови позоришне дружине и посебце и скупа одабране песме срп-

ске, а суделовала је како на том опроштајном вечери, тако и о представи „Задужбине цара Лазара“ и „Немање“ музика петроварадинске пешачке пуковније по нарочитој дозволи ц. и кр. ратног министарства.

Између приказаних 19 позоришних комада било је 10 оригиналних дела и једно посрбљено дело. Да комаде с песмама прати на гласовиру, долазио је на молбу у два маха из Ст. Бечеја коровођа тамоншег певачког друштва Освалд, а из Новог Сада један пут Х. Дубек. На тој љубави њиховој нека им је изречена овде јавна захвалност.

И у Сентомашу појала је позоришна дружина у цркви о служби божијој.

У Сомбору се бавила позоришна дружина од 6. марта до 2. априла о. г. и за то време давала 17 представа, од којих је једнашла у корист дружине. Од приказаних комада 5 су били изворни а два посрбљена. И овде је певала позоришна дружина у цркви о служби божијој.

Родољубиви грађани сомборски желећи да ти видљива знака своје поштовању према привременом управитељу А. Хадићу и целој позоришној дружини, приредили су им у почаст банкет. Осим тога одликовали су и Д. Ружића предајом врло лепог лавровог венца од сребра на отвореној сцени, приликом приказа „Доктора Робина“.

У Сомбору је по жељи месног позоришног одбора излазила двапут на позоришницу као гост г. Зорка Теодосјевићка, члан кр. српског народног позоришта у Београду. Приказала је „Веселићку“ у „Радничкој побуни“ и „Кату Горопад“ у „Риђокоси“.

У Суботици је давала позоришна дружина од 3. априла до 21. маја о. г. 26 представа. Међу приказаним комадима било је 14 изворних и два посрбљена комада. Осим тога појала је дружина у цркви о служби божијој.

На позив управни и месног позоришног одбора дошао је г. Милорад П. Шалчанин, управитељ кр. српског народног позоришта из Београда у Суботицу, да буде присутан на представи својих дела: „Задужбина цара Лазара“ и „Милош у Латинима“. Он је био предметом оштите пажње и поштовања и више пута био је одликован изазивом на позоришницу.

И г. Милош Цветић био је на представи свога „Немање“. И њему је публика суботичка указала почаст тиме, што га је бурно позвала на позорницу.

По жељи месног одбора позоришног гостовала је г. Зорка Теодосијевићка, члан кр. српског народног позоришта у Београду. Приказала је „Веселићку“ у „Радничкој побуни“, насловну улогу у „Риђокоси“, „Розу“ у „Распикући“ и „Јелу“ у „Сеоском лолу“.

Г. Фрањо Гал, управитељ музичке академије у Суботици, показао се и овом приликом као прави пријатељ нашем позоришту. Он је учио позоришну дружину певању; компоновао је све песме за „Краљевића Марка и Арапина“ и управљао је позоришним оркестром. Нека му је и овде у скупштини изречена на томе јавна захвалност!

За време бављења позоришне дружине у Суботици научена су и приказана су ова два нова комада: 1. „Шокица“, позоришна игра у 5 чинова с певањем, од Илије Округића Сремца, и 2. „Марко Краљевић и Арапин“, историјска слика у 5 чинова, с певањем, од В. Милковића.

Наша браћа Буњевци полазили су ревностно наше позориште у Суботици.

Родољубиве Срипкиње суботичке приредиле су при поласку позоришне дружине а у почаст јој опроштајно вече у варошкој шуми.

Вредно је овде споменути, да су сви листови мађарски у Суботици, а има их пет, ударили били у похвалу нашег позоришта и нашег света, који је позориште јако полазило. У опште наше позориште учинило је по речима тих мађарских листова читав мали преврат у тамошњем друштвеном животу и оставило је најлепши спомен за собом. Сви су ти листови мађарски признали, да наши глумци изводе своје улоге увек с вољом и потпуним разумевањем, и да тако добре игре и складне целине у представама нису видели ни на њиховим најбољим позорицима. Тако исто хвалили су и владање наших глумаца и леп ред у позоришту. То је дало повода, те су и неки престонички листови мађарски том приликом писали овако: „У дољним пределима даје представе добро уређено српско народно позориште и задобија тамо све више и више терена. То позориште, на жалост, полази и сам мађарски свет, који разуме нешто

српски. Света је дужност и задатак наше интелигенције и свих на то позваних фактора сада, да пораде свим силама на томе, да се утврди и осигура мађарско позориште у дољњим крајевима“.

Већ по тим речима види се какав велики значај и далеки домањај приписују мађарски листови сваком добро уређеном позоришту. Већ те речи упућују нас, којим путем ваља нам бродити, да се као народ можемо сачувати и одржати у мору туђинштине.

Из Суботице дошла је позоришна дружина у Ст. Бечеј, а сада се налази у Т. Бечеју, одатле ће у Меленце па у В. Кикинду.

За време бављења позоришне дружине у Ст. Бечеју излазила је на позорницу гђца Јулка Поповића-Павловића у улози „Марије, кћери цуковније“ из чисте љубави према нашем позоришту. Она је лепим и вештачким певањем својим освојила целу публику. Нека јој је овде изречена захвалност на тој љубави њеној према нашем позоришту.

У позоришну дружину примљени су за привремене чланове ове почетнице: Јелена и Д. Весићева, Катпа Жикићка, Зорка Стефановићка и Тереза Ловренчићева, а од примљених шест мушких чланова задржани су на пробу: Јефта Жикић и Миливој Каралетровић. Тиме је знатно појачао певачки збор позоришни, а већ и сам излазак тих нових чланова на позорницу даје више живота сваком призору, где народ има удела у радњи.

За редовног члана примљен је Коста Делић, који је и пре тога био чланом позоришне дружине.

Ђ. Бакаловић, нашавши себи друго занимање, иступио је из позоришне дружине. У њему смо изгубили вредног приказивача карактерних комичних улога, а био је нарочито као створен за приказивање драстичних комичних улога.

Доласком Х. Дубека за коровођу народног позоришта заведена је школа, у којој он предаје теорију певања и музике у оне дане, кад нема представе. Већ за кратко време показује дружина знатан напредак у певању.

Позоришна дружина примерним владањем својим и добром игром својом задобила је и задобија признање у нашега света на све стране, па то јој се сваком приликом и признаје.

Репертоар удешава се увек од недеље до недеље у договору и споразуму са месним позоришним одборима. Њима се предложе у седници сва дела за представу, а они бирају по својој драгој вољи комаде, које желе гледати.

На послетку са задовољством нам је напоменути, да је позоришна дружина за једанаест месеца, или управо рећи за десет, јер је месец дана имала одмор, заслужила 23,812 фор. 45 н., те је тако било сувиншка од 702 фор. 27 н. Лањска заслуга за тринаест месеца износила је 22,864 фор. 09 н. Заиста леп напредак и у материјалном погледу, а то ваља приписати вољном, пстрајном и савесном раду позоришне дружине и управе и месним позоришним одбо-

рима у Руми, Вуковару, Осеку, Новом Саду, Сентоману, Сомбору и Суботици, који су све учинили, што су могли, да позориште у свима тим местима прође што боље! Нека им је овде изречена јавна захвалност!

Угради ли и управа, и позоришна дружина, и месни позоришни одбори као и до сада свој посао уједињеним силама; буде ли и од сада као и до сада тако лепог одзива у нашем народу: тада ће сијнути и нашем позоришту лепши дани, златом оковани, тада ћемо и на делу засведочити, да смо разумели дух времена, старајући се да сачувамо наше позориште, тај саставни део нашег народног живота у овим земљама!

И С Т И Ц Е

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

(*Рамунски извештај*) месног одбора за српско народно позориште за време бављења у Осеку долњем од 24. септембра до 29. октобра 1891.)

Приход:

Од претплате на 12 представа	734—
„Мехурић“, у претплати	51-40
„Краљ Лир“, у претплати	52—
„Буњевка“, ван претплате	146—
„Федора“, у претплати	27-20
„Курјак и јагње“, у претплати	36-80
„Распикућа“, у претплати	98-60
„Милош Обилић“, ван претплате	156-60
„Она је луда“ и „Преки лек“, у претп.	24-20
„Маријакћи пуковније“, у претплати	64-55
„Лионски улак“, у претплати	35-30
„Сабља Краљевића Марка“ и „Милош у Латинима“, ван претплате	139-70
„Париска сиротиња“, у претплати	24-20
„Златан паук“, у претплати	37-80
„Риђокоса“, у претплати	51-40
„Сељак као милионар“, ван претплате	111-03
„Наш пријатељ Некљужев“, у претп.	27—
„Сеока лола“, ван претплате	112-90
„Радничка побуна“, ван претплате	87-20
„Пут око земље“, корисница, ван претп.	250—
Добровољни прилози	123-92
Укупно	2391-80

Расход:

Г. управитељу Ружичићу гласом рачуна	1606-31
Музика за 18 представа	194—
Пут из Вуковара у Осек са пристојбом људима	70—

Дворана	36—
Тисканице	112-50
Фризери	11-40
За унос и изнашање столица и подијума	9—
Осветљење	45-75
Ватрогасцима	18—
Радвајеру за употребу столова	4—
За лепљење плаката у гор. граду	3—
Полицији	15-12
Разни рачуни	16-72
Корисница друштвена	250—
Укупно	2391-80

У Осеку 27. октобра 1891.

Васа Муачевић, с. р.

Рачун овај је прегледан и за тачан пронађен:
Петра Радановић, с. р.   *Н. Месаровић*, с. р.
Стева Страјинић, с. р.   *Никола Вировач*, с. р.
Јован Тилиман, с. р.

СИТНИЦЕ

(Глумац и критичар.) Неки глумац обећаваше златна брда неком познатом критичару, да га похвали у којој критици својој. Критичар пристаде и после неколико дана изађе критика о неком комаду, где се између осталог и за оног глумца вели: „Јован обећава много; ми сад чекамо да испуни своје обећање.“

(Досетио се.) Отац (сину, кога је ухватио да пуши): „Шта, деране, ти већ пушиш? Пих, какав је то коров!“ — Син: „Уображење, драги тата, ово је од оног твога!“

Издаје управа српског народног позоришта.